

Bevolkingsprojecties Antwerpen

Praktijkervaringen van bevolkingsprojecties
voor een lokaal bestuur
Lessen uit het verleden,
een beleid voor de toekomst

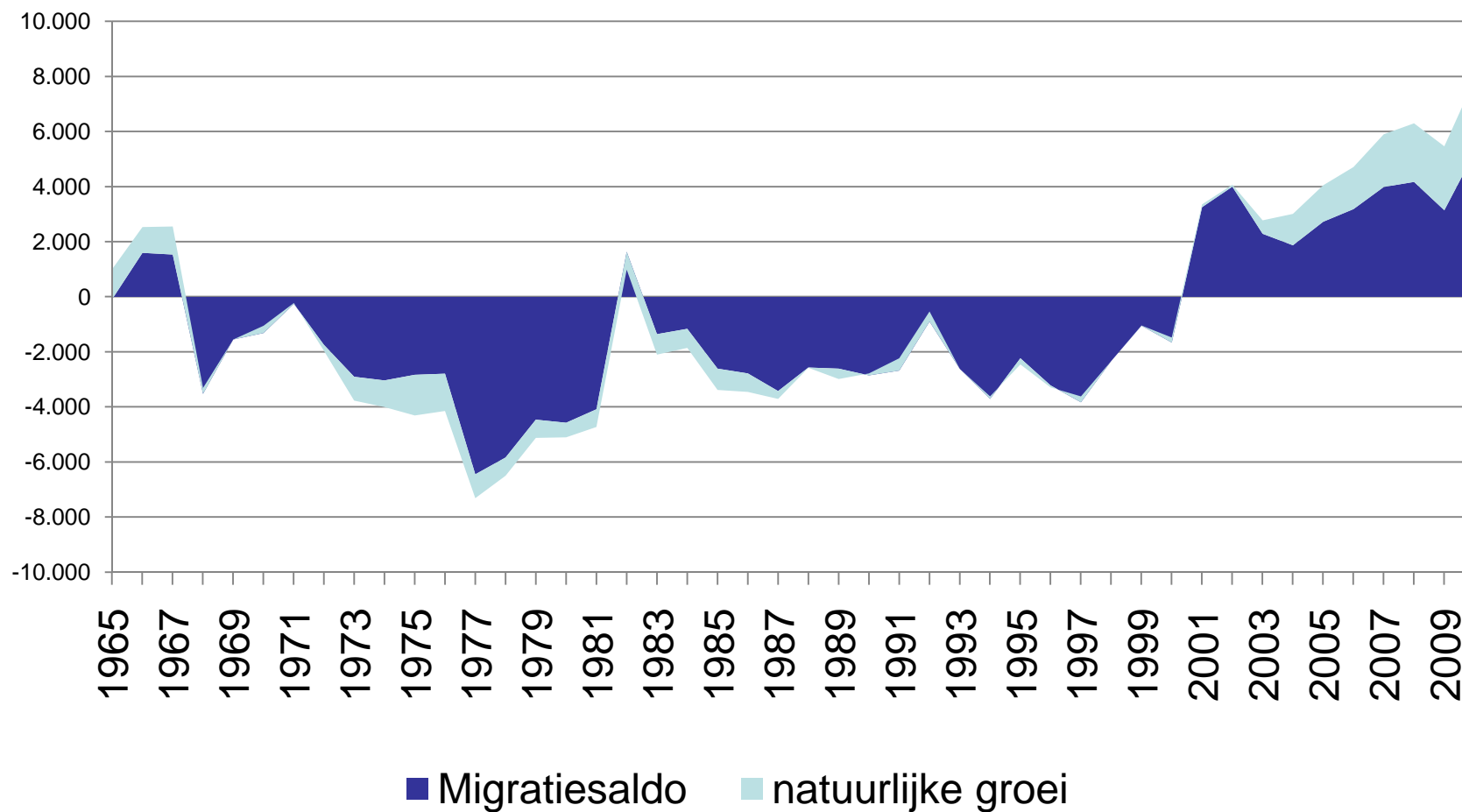
Tijdslijn van de presentatie

- 1965
Kort overzicht bevolkingsevolutie Antwerpen sinds 1965
- 2004
De eerste bevolkingsprognose van de studiedienst Antwerpen
kwam ze uit?
- 2010-2030
enkele **scenario's**
- 2030-2010
Retro-planning
enkele praktijkvoorbeelden met bevolkingsprognoses

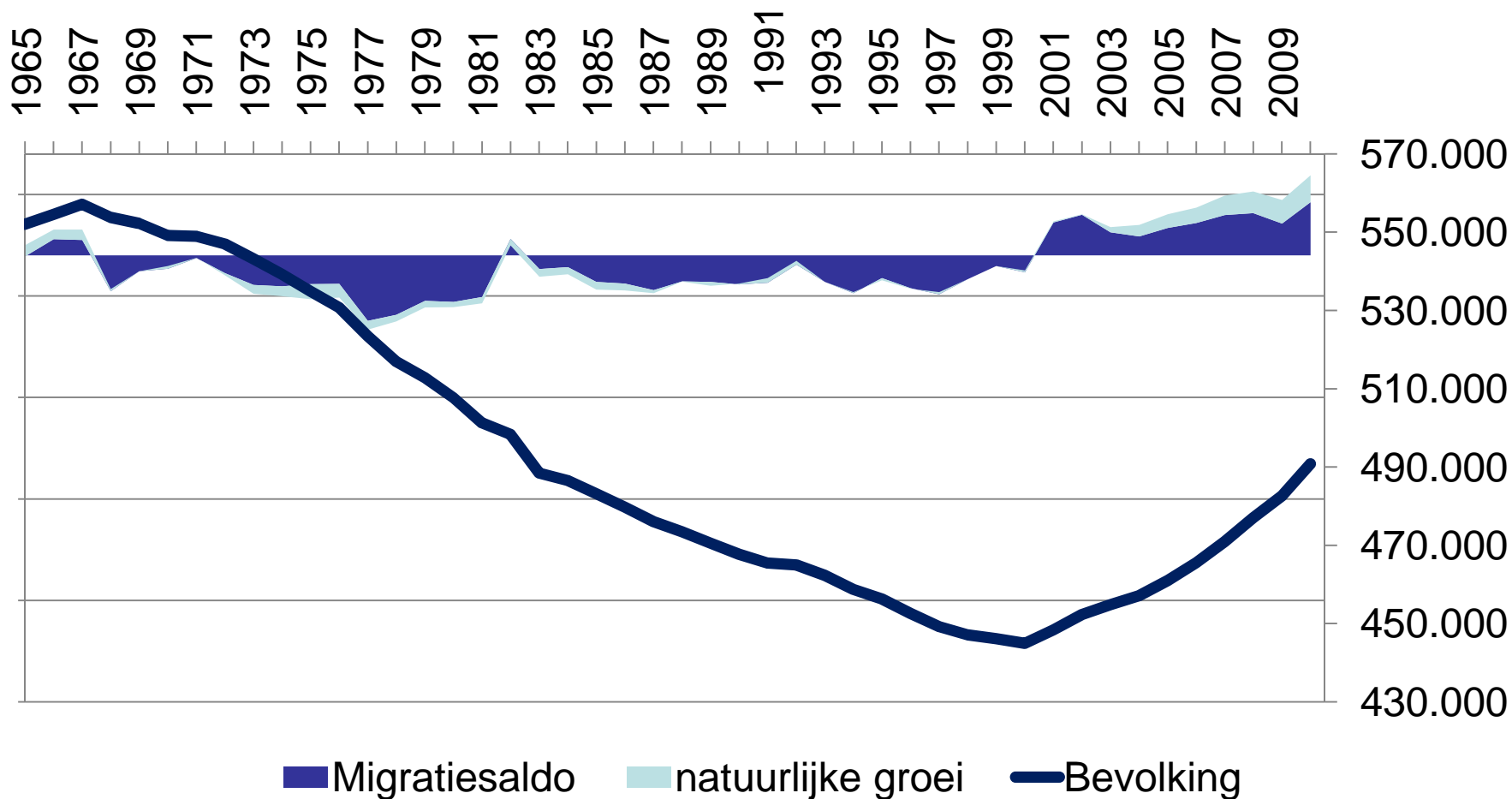

Bevolkingsevolutie Antwerpen

Bevolkingsevolutie Antwerpen

Prognose van 2004

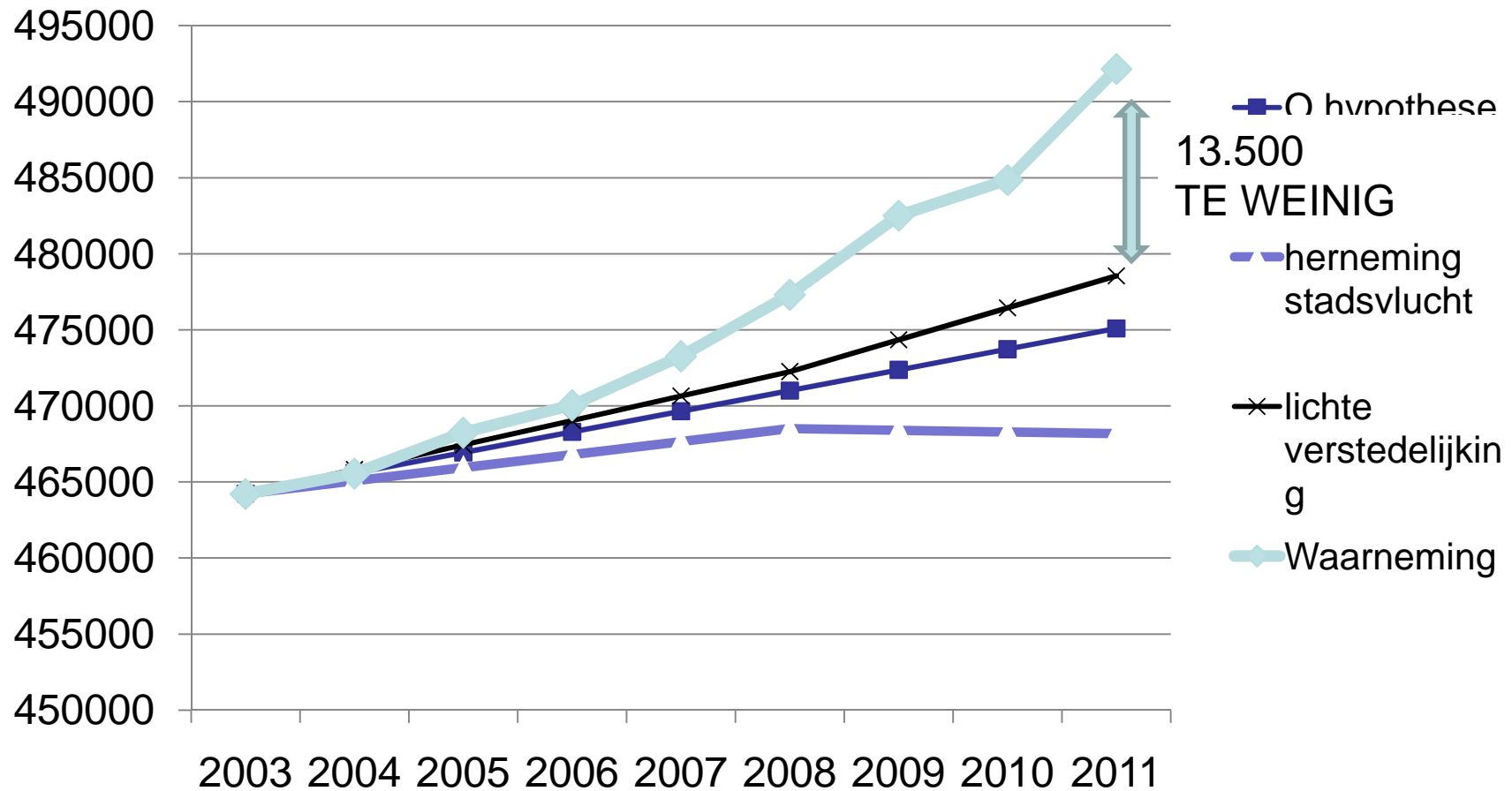
Lessen uit het verleden voor een meer nauwkeurige
én een meer voorzichtige prognose van de toekomst?

- In 2004 was er een vraag naar een lokale prognose voor Antwerpen
- Vraag vanuit het OCMW (vergrijzing?...)
- Steunpunt van Demografie VUB had een methodiek ter beschikking op basis van Excel rekenbladen “JANUS II” (auteur Johan Surkin)
- Met hulp en begeleiding van VUB werd eerste lokale prognose voor Antwerpen opgemaakt door Pieter Rotthier

Prognose van 2004

Lessen uit het verleden voor een meer nauwkeurige én een meer voorzichtige benadering van prognoses van de toekomst

- Nuttig om je vorige prognose te vergelijken met de realiteit
- In 2004 was ons “**maximum**” scenario:
“Lichte verstedelijking”.
In 2010 blijkt dit scenario **13.500 te laag** te zijn.
- Waarom:
 - Een bevolkingsprognose maakt oa gebruik van parameters en kennis uit het (recente) verleden
De immigratie was gestegen tussen 2000-2003 maar de geboorten nog niet.
 - De herneming van stadsvlucht was toen een plausibel scenario, de regularisaties van 2000 zorgden mogelijk enkel tijdelijk voor een migratie overschot.
 - Na een periode van 35 jaar bevolkingskrimp, een structurele stijging voorspellen op basis van 3 jaar stijging was al bij al een vrij spectaculair vooruitzicht

Prognose van 2010

enkele scenario's

- De bevolkingsprojecties zijn uitgevoerd met de PDE population module software van het Internationaal Instituut voor toegepaste systeemanalyse (Ilasa). (gratis te downloaden)
- Dit programma stelde ons in staat op intervallen 1 leeftijdsjaar de prognoses uit te voeren. Bij Janus was dit een interval van 5 jaar. Voor prognoses ten behoeve van school leeftijden was dit nuttig en handig.
- Bovendien heeft dit programma de mogelijkheid om voor verschillende populaties (bv belgen, niet belgen) afzonderlijke parameters of scenario's in te bouwen (zgn multi-state)
- Prof K. Neels (demograaf UA) gaf ons introductie en begeleiding voor deze methodiek
- Prognose 2010-2030 uitgevoerd op vraag van de Schepen van Onderwijs van Antwerpen door Pieter Rotthier.

Prognose van 2010-2030

enkele scenario's

- Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen TVC
- Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijkgebleven TVC
- Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijkgebleven TVC
- Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen TVC

- We bouwen eveneens 2 crisisscenario's in:

- Scenario 5:
 - Periode 2010-2015: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijk gebleven TVC
 - Periode 2015-2030: positief migratiesaldo; TVC blijft gelijk
- Scenario 6:
 - Periode 2010-2015: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijk gebleven TVC
 - Periode 2015-2030: positief migratiesaldo; TVC neemt verder toe

Prognose van 2010

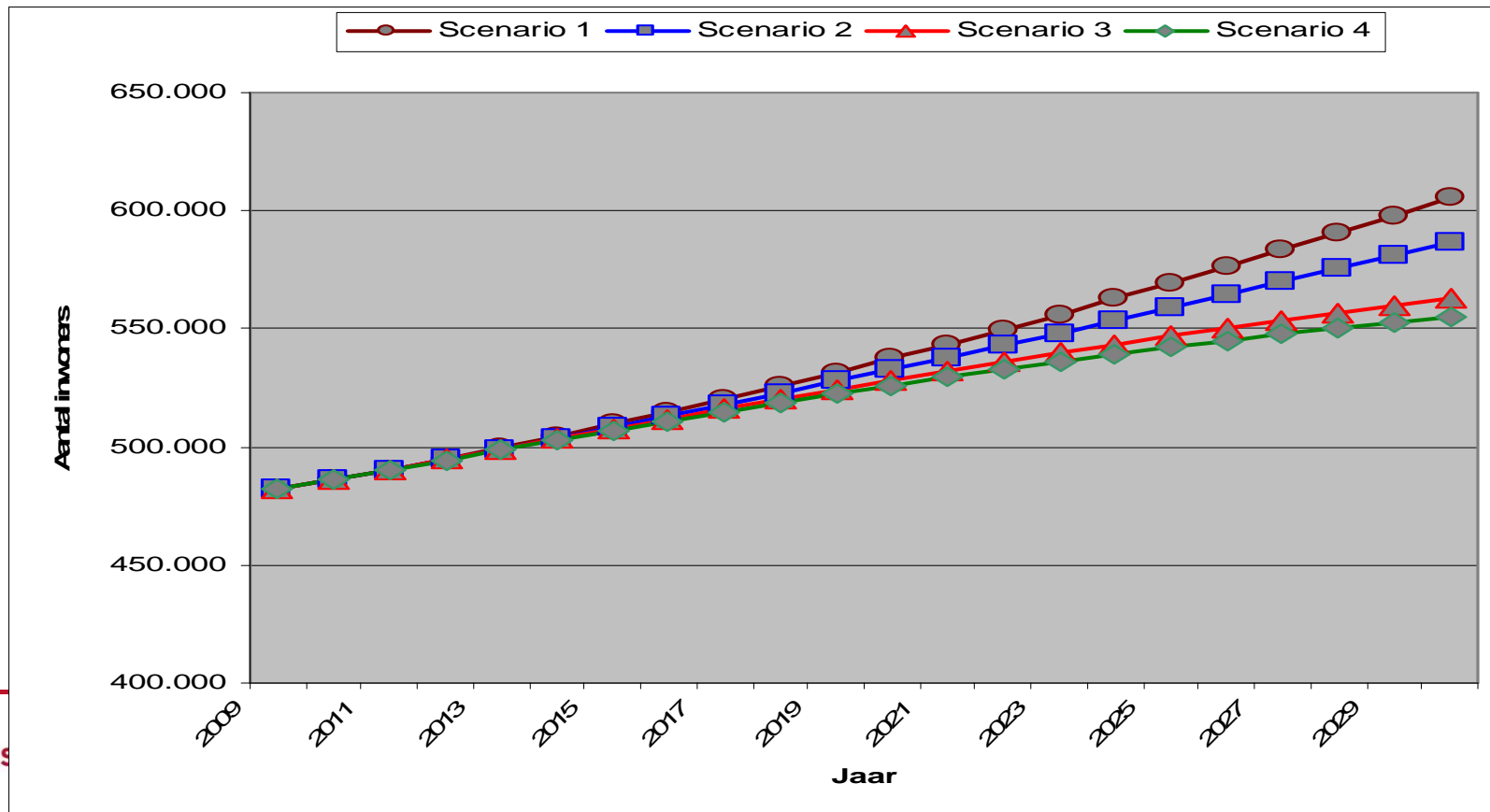
enkele scenario's

Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen TVC

Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijkgebleven TVC

Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijkgebleven TVC

Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen TVC

Prognose van 2010

enkele scenario's

Scenario 5:

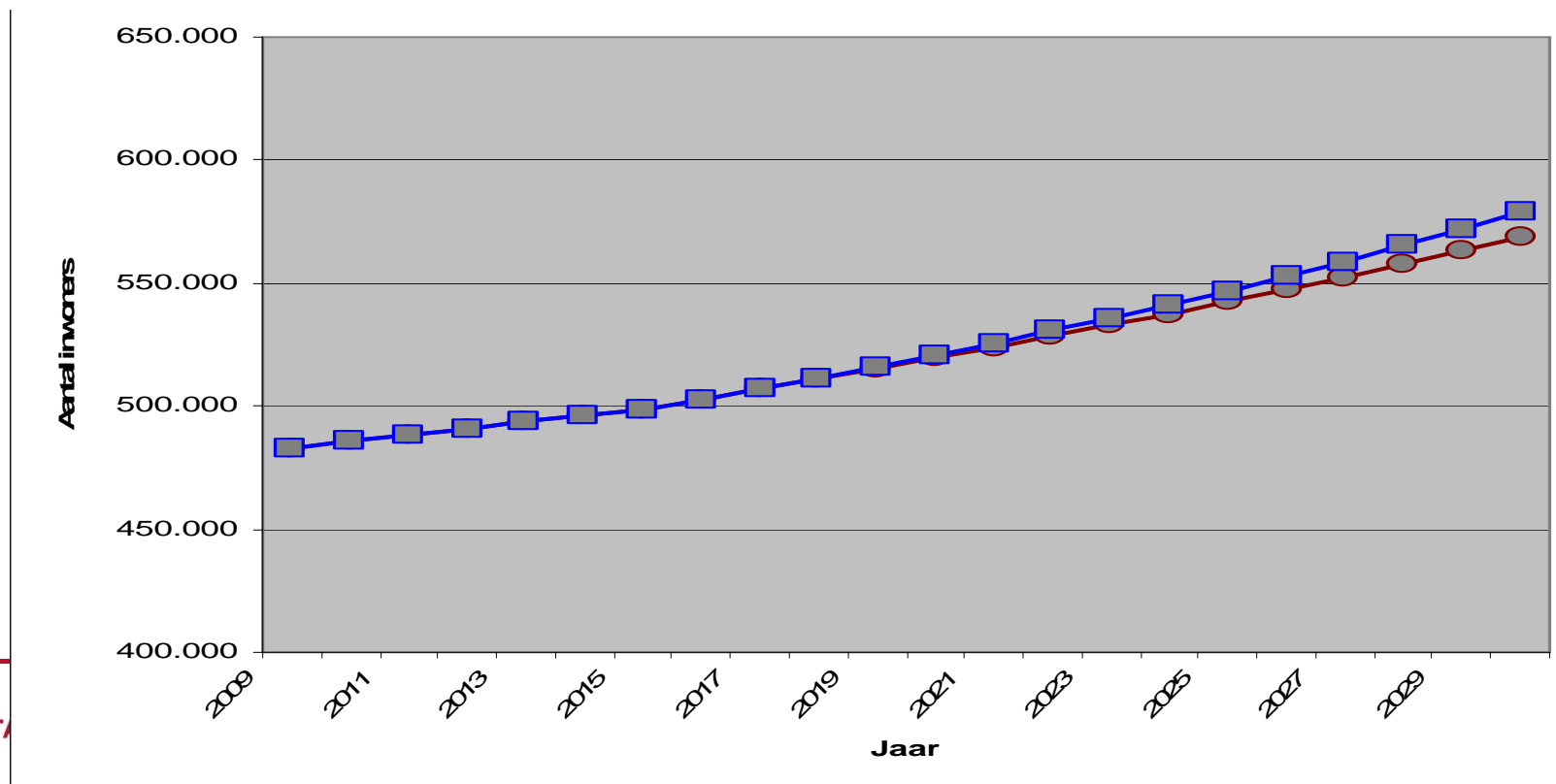
Periode 2010-2015: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijk gebleven TVC

Periode 2015-2030: positief migratiesaldo; TVC blijft gelijk

Scenario 6:

Periode 2010-2015: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijk gebleven TVC

Periode 2015-2030: positief migratiesaldo; TVC neemt verder toe

Prognose van 2010-2030

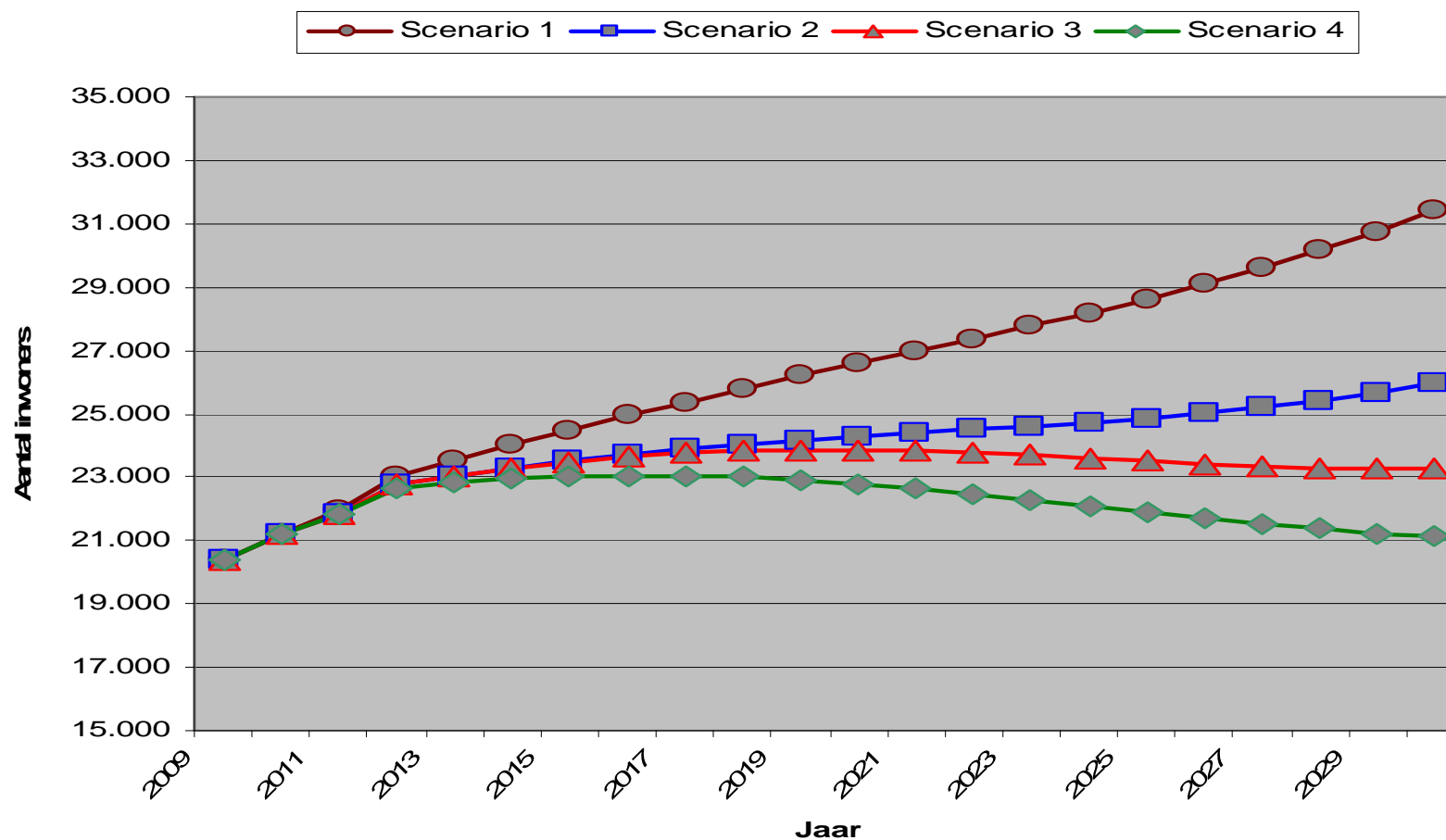
0-2 jarigen (Kinderopvang)

Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen TVC

Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijkgebleven TVC

Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijkgebleven TVC

Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen TVC

Prognose van 2010-2030

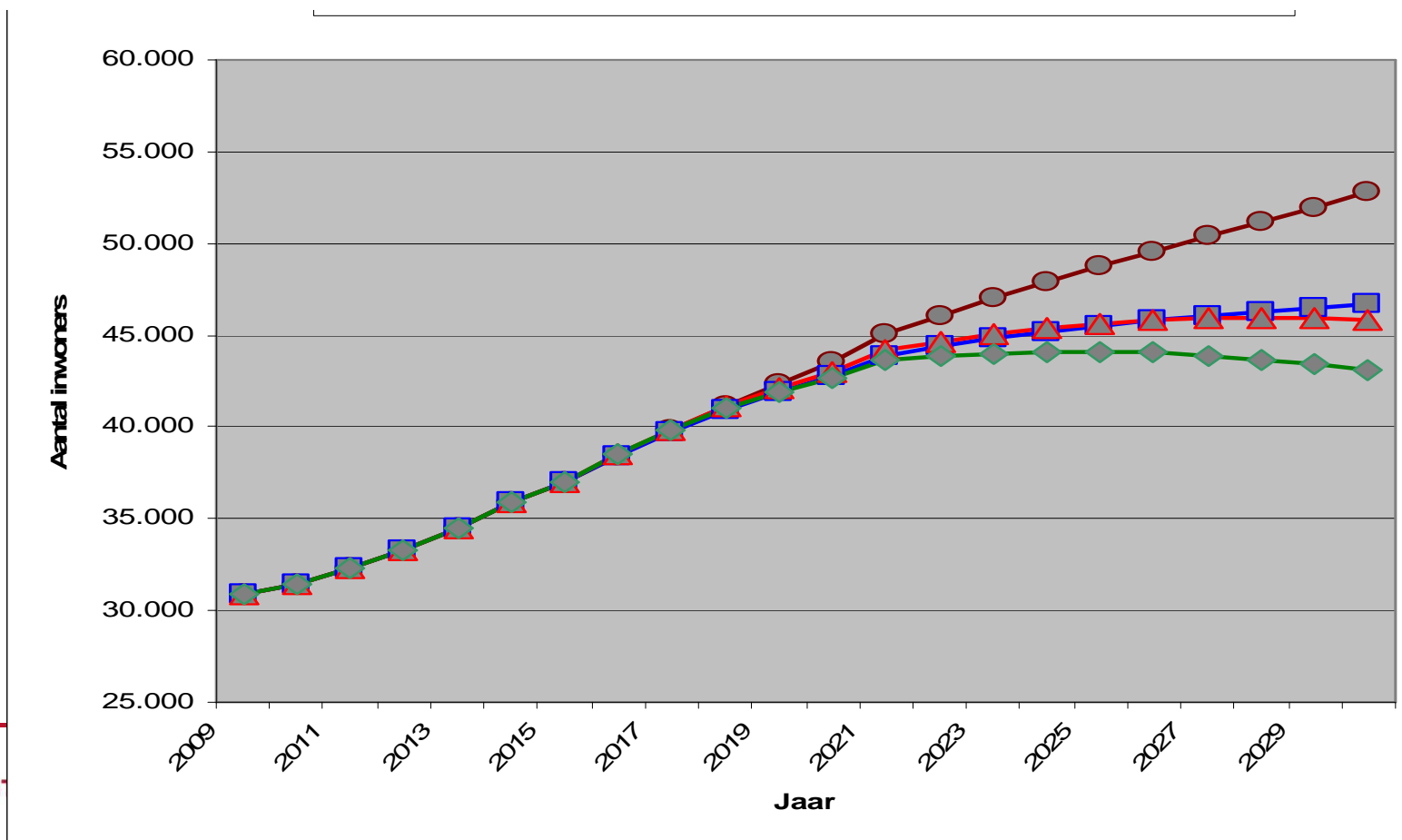
6-11 jarigen (Lagere School)

Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen TVC

Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijkgebleven TVC

Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijkgebleven TVC

Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen TVC

Prognose van 2010-2030

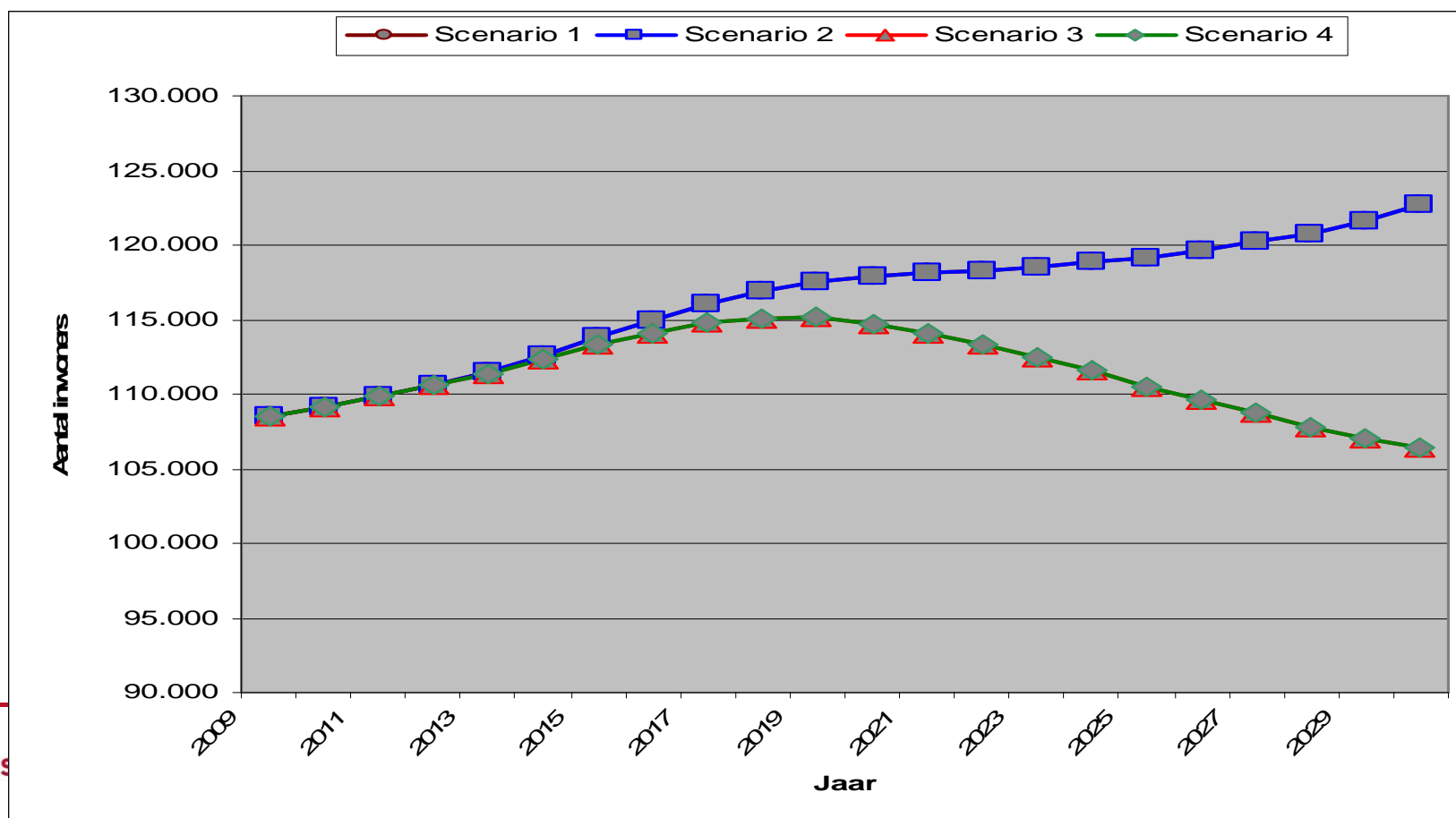
25-39 jarigen (sterk afhankelijk van scenario mbt migratie)

Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen TVC

Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijkgebleven TVC

Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijkgebleven TVC

Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen TVC

2030-2010 “*Retro-planning*”

enkele praktijkvoorbeelden

Als we indicatief weten waar we gaan uitkomen in de toekomst, waar dienen we dan rekening mee te houden vandaag:

- Waar zijn er tekorten mbt scholen en schoolcapaciteit op een kleiner geografisch niveau: Voorbeeld van de inloopklas
- Wat met de gewenste VTE's qua leerkrachten in basis onderwijs
- Hoe prognoses gebruiken in wijkontwikkelingsplannen voor OCMW's

Praktijkvoorbeeld Capaciteit inloopklas

Ingrediënten:

- Bepalen van huidige capaciteit inloopklas (bevraging scholen)
- Huidige populatie van 2 jarigen
- Saldo capaciteit per zone=vertreksituatie
- Prognose populatie van 2 jarigen per scenario
- Projectie van de huidige verdeling van de 2-jarigen in de wijken naar de toekomst
- We houden de huidige capaciteit per wijk constant
- In kaart brengen van de tekorten per gebied in de toekomst

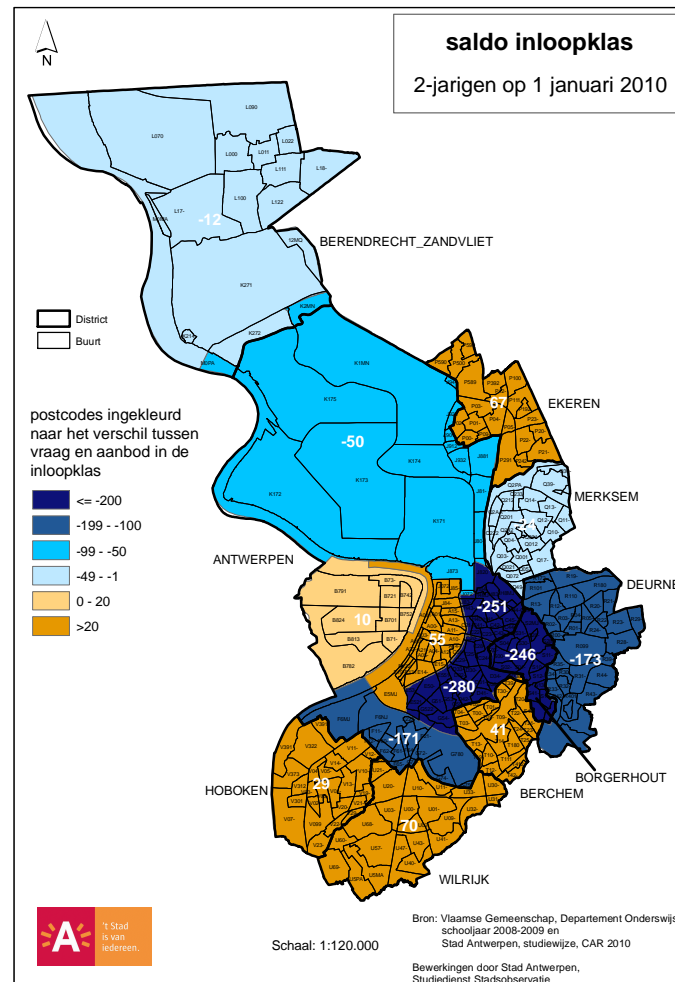
Maximum capaciteit inloopklas en 2 jarigen in de bevolking

	Maximumcapaciteit inloopklas 14 juni 2010	Totaal 2-jarigen 1 januari 2010
Stad Antwerpen	5.874	6.809
Antwerpen 2000	322	267
Antwerpen 2018	645	925
Antwerpen 2020	321	492
Antwerpen 2030	140	190
Linkeroever	211	201
Antwerpen - Noord	451	702
Deurne	863	1.036
Borgerhout	472	718
Merksem	465	489
Ekeren	327	260
Berchem	549	508
Wilrijk	491	421
Hoboken	502	473
Bezali	115	127

Saldo capaciteit inloopklas

Cijfers 2015 en 2020 per scenario

2-jarigen op 1 januari 2010: **6.809**

jaartal	2015	2020
scenario 1	7.905	8.633
scenario 2	7.667	7.959
scenario 3	7.677	7.880
scenario 4	7.560	7.564
scenario 5	7.558	7.374
scenario 6	7.558	7.603

Verdeling 2 jarigen over wijken

- Prognoses per district of wijk zijn niet mogelijk
 - Huidige verdeling van 2-jarigen over districten/postcodes uitgedrukt in percentages
 - Extrapolatie van de percentages naar de prognoses
 - 'Educated guess'

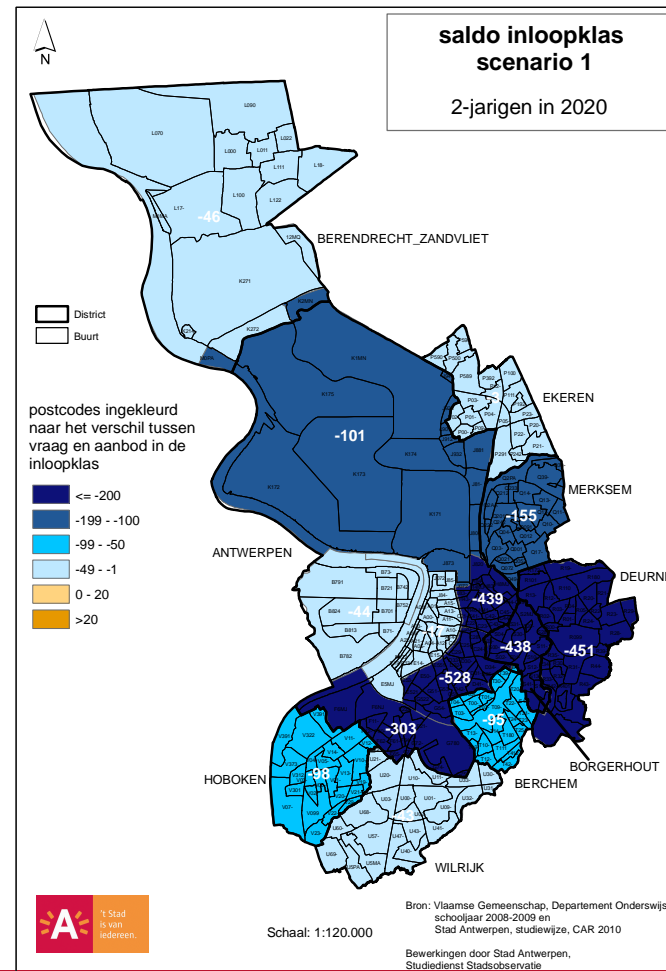
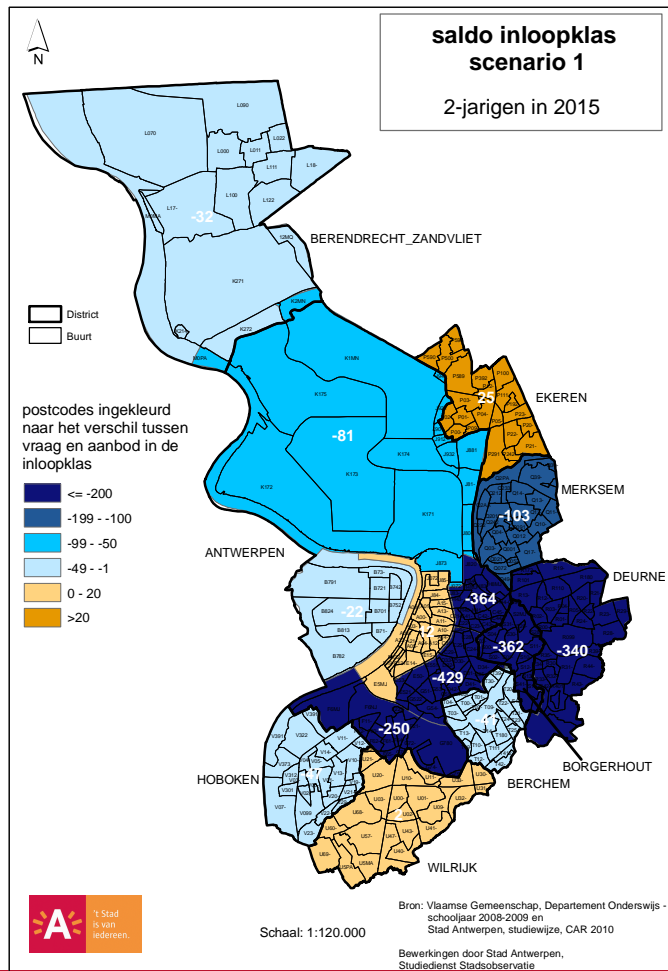

Scenario 1

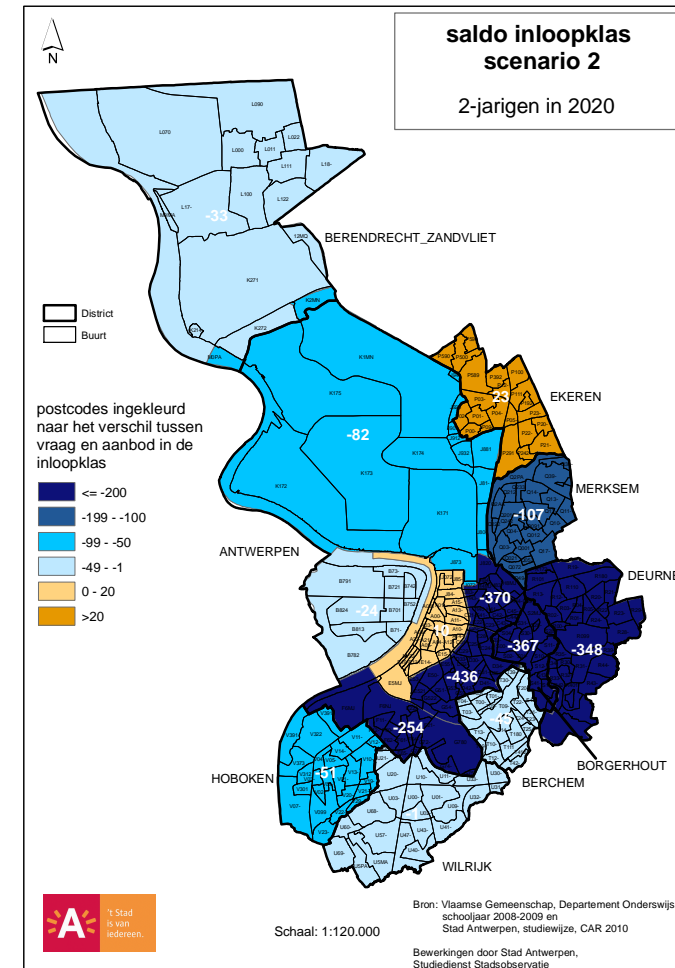
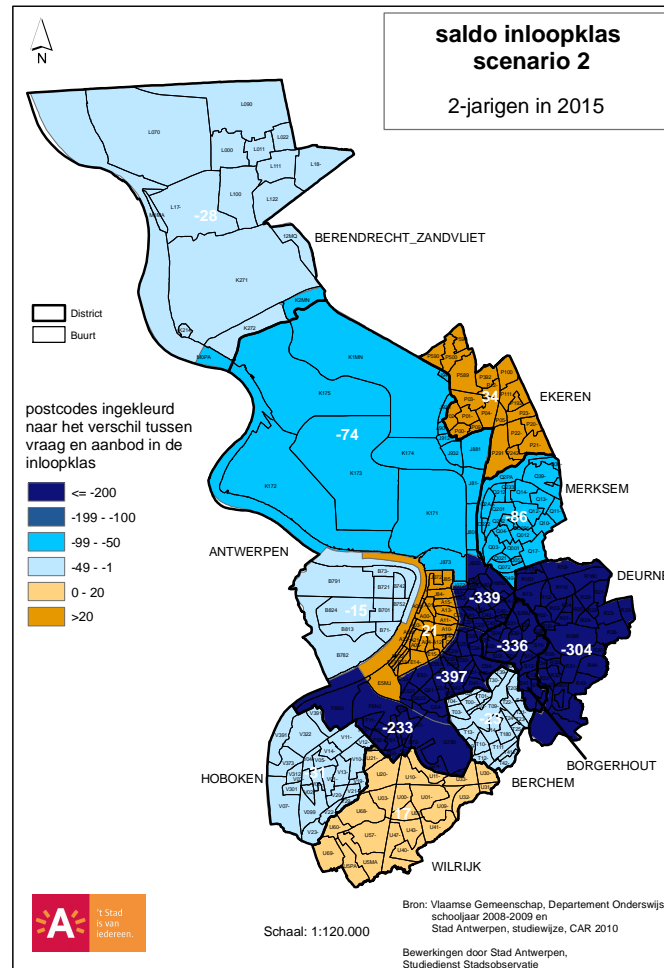
Positief migratiesaldo

Vruchtbaarheidscijfer neemt toe

Scenario 2 Positief migratiesaldo Vruchtbaarheidscijfer blijft gelijk

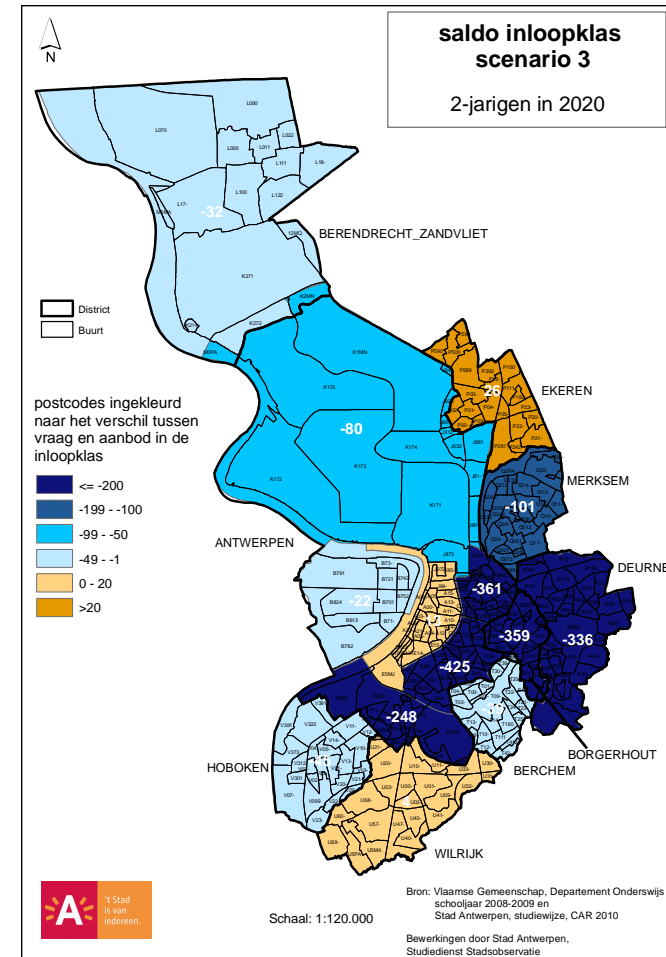
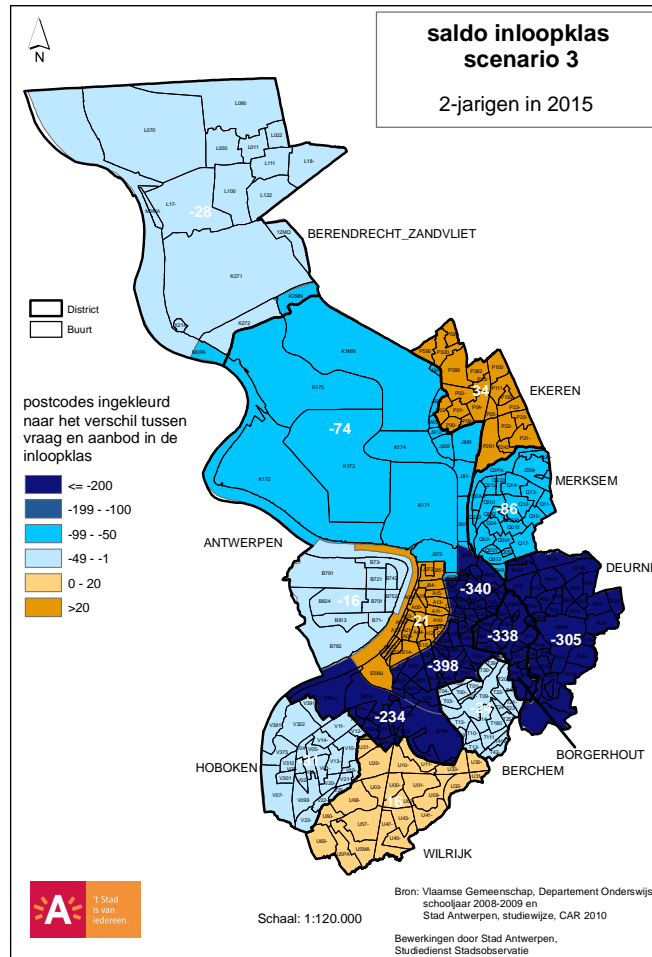

Scenario 3

Migratiesaldo gaat naar 0

Vruchtbaarheidscijfer blijft gelijk

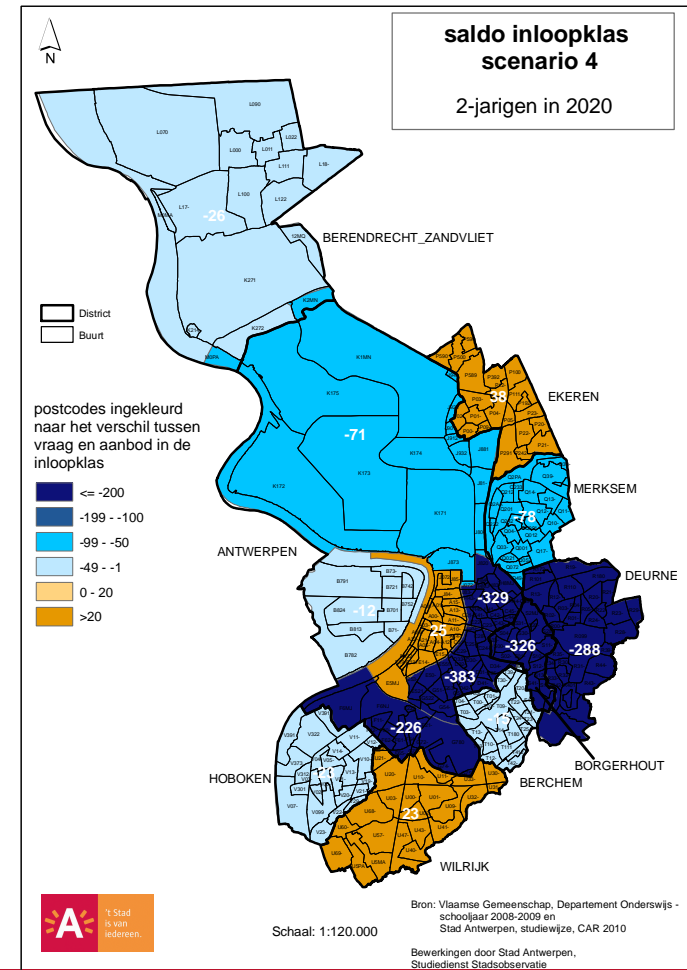
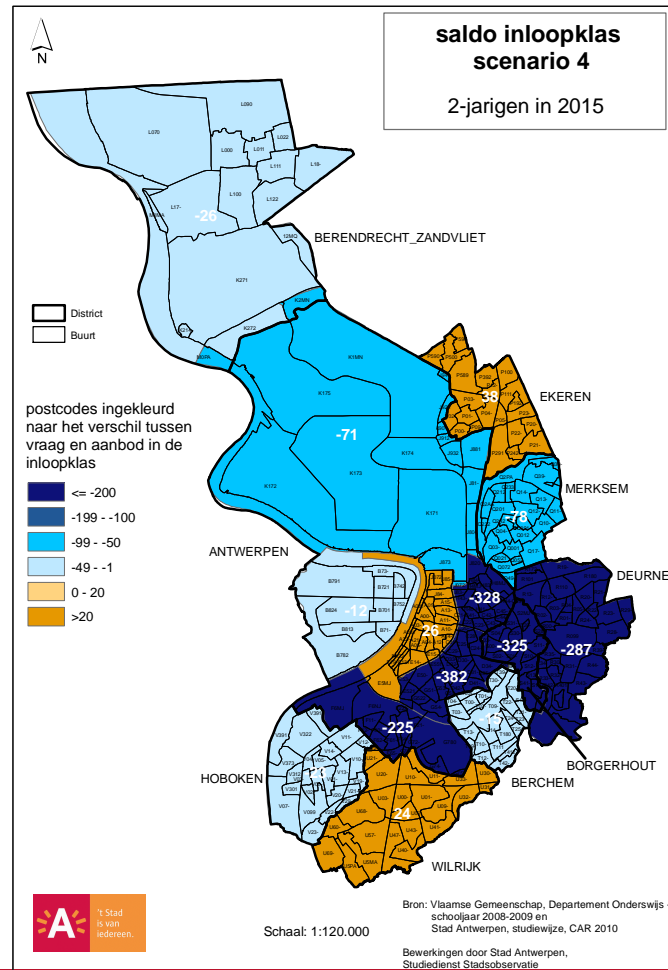

Scenario 4

Migratiesaldo gaat naar 0

Vruchtbaarheidscijfer neemt af

Praktijkvoorbeeld VTE's Leerkrachten Lager

Ingrediënten:

- Berekening van elasticiteit: wat is de verhouding tussen de stijging van het aantal kinderen en het aantal onderwijzers basisonderwijs (op basis van cijfers uit recente verleden)
- Prognose leerlingen basisonderwijs
- Toepassen van elasticiteit op procentuele groei van kinderen volgens de prognose
- Prognose berekening van het aantal gewenste VTE's

FTE's Basisonderwijs

Berekening van elasticiteit in het Antwerpse basisonderwijs

schooljaar	aantal leerlingen	aantal FTE	elasticiteit
2004-2005	50988	4434,7	
2010-2011	55520	5046,6	
% verandering	8,9	13,8	1,55

FTE's Basisonderwijs

Berekening van elasticiteit in het Antwerpse basisonderwijs

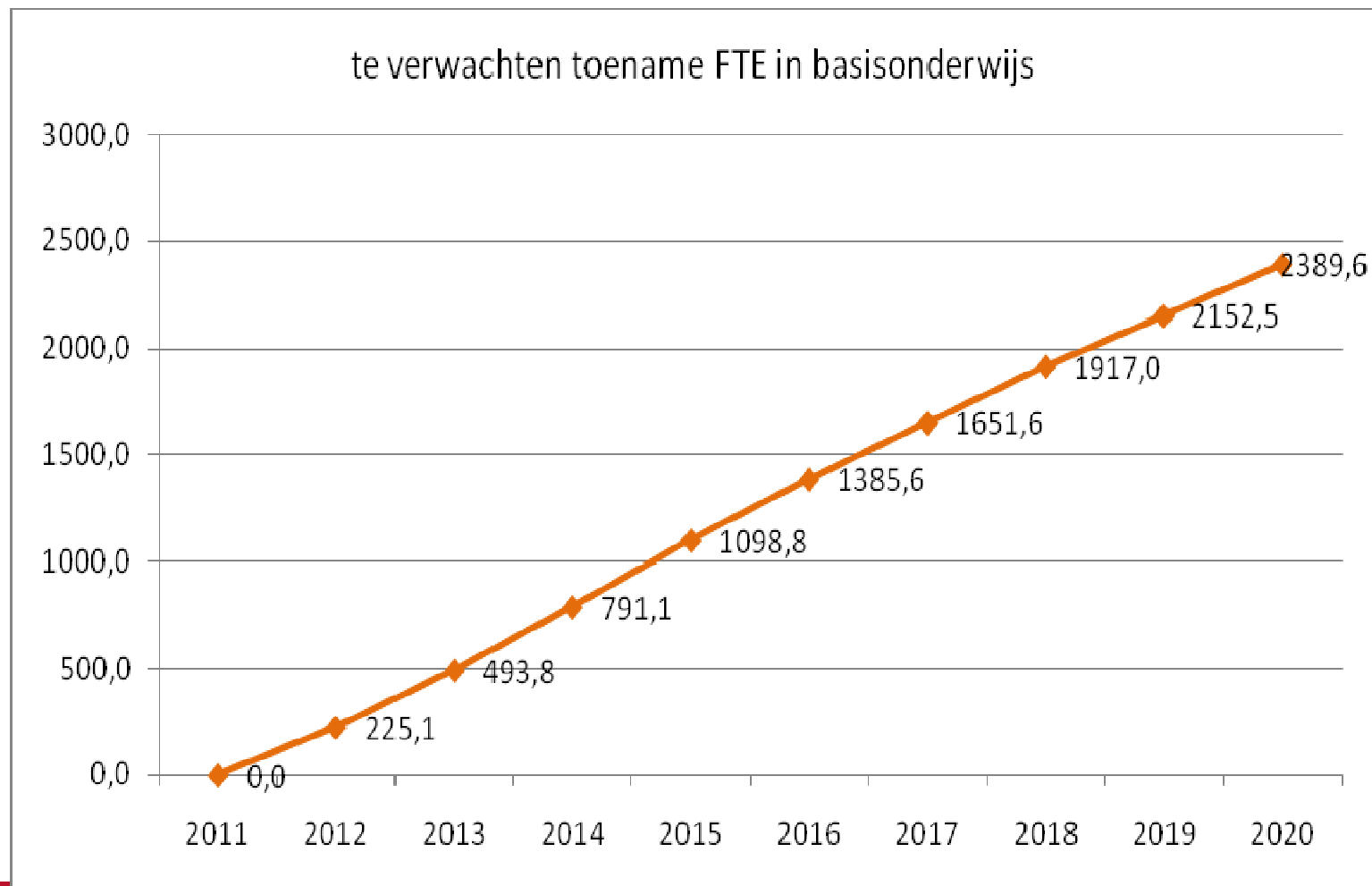
Schooljaar	prognose 2-11 jarigen	prognose leerlingen basis (95%)	procent groei aantal leerlingen	Elasticiteit (1,55)	stijging FTE
2010-2011	58.893	55.520	0,0	0,0	5046,6 (ref)
2011-2012	60.588	57.118	+2,9	4,5	+225,1
2012-2013	62.611	59.025	+6,3	9,8	+493,8
2013-2014	64.849	61.135	+10,1	15,7	+791,1
2014-2015	67.166	63.319	+14,0	21,8	+1098,8
2015-2016	69.325	65.355	+17,7	27,5	+1385,6
2016-2017	71.328	67.243	+21,1	32,7	+1651,6
2017-2018	73.326	69.126	+24,5	38,0	+1917,0
2018-2019	75.099	70.798	+27,5	42,7	+2152,5
2019-2020	76.884	72.481	+30,5	47,4	+2389,6

FTE's Basisonderwijs

Berekening van elasticiteit in het Antwerpse basisonderwijs

Zorgstrategische wijkplannen OCMW

Ingrediënten:

- Voorstelling evolutie ouderen volgens de prognoses in de wijk
- Huidige en geplande capaciteit RVT's en service flats (publiek & privaat)
- Voorstellen en verantwoordens van programmatie van capaciteit

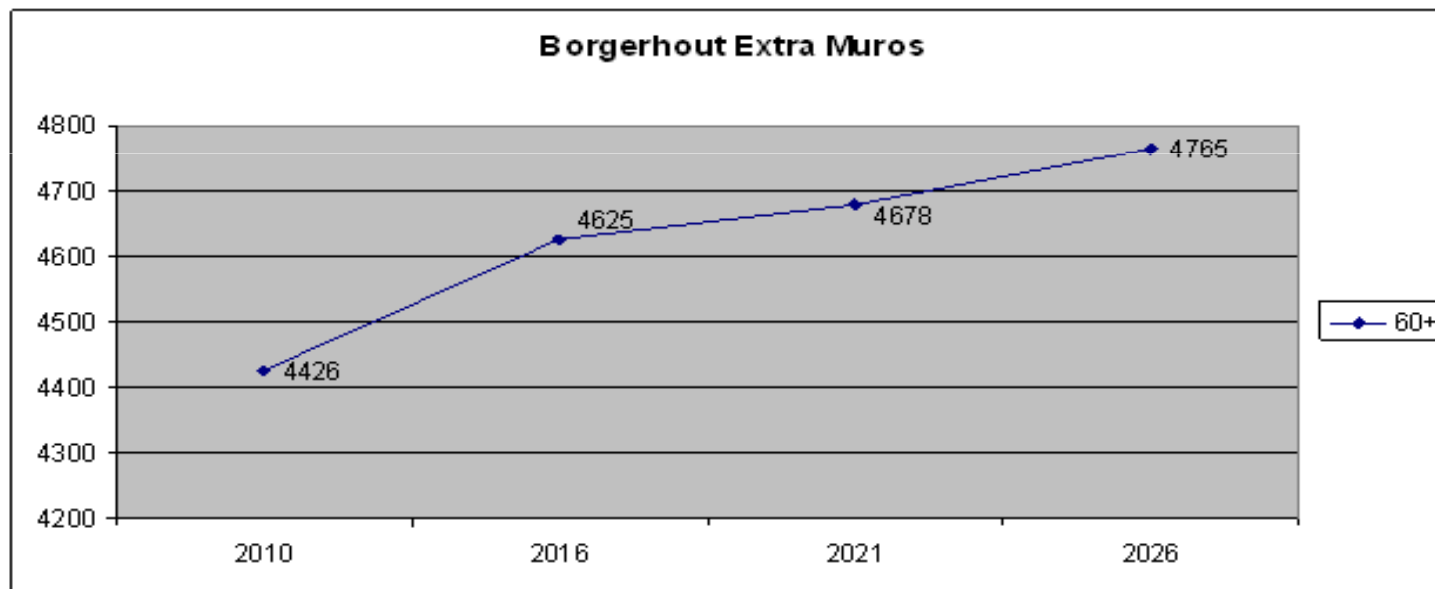

Zorgstrategisch wijkplan Borgerhout Extra Muros

Bevolkingsprognoses

Evolutie 60-plussers in de wijk

Op basis van bevolkingsprognoses van de Studiedienst Stadsobservatie van Stad Antwerpen blijft het aantal 60+ers gestaag toenemen tot minstens 2026.

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en Loketwerking

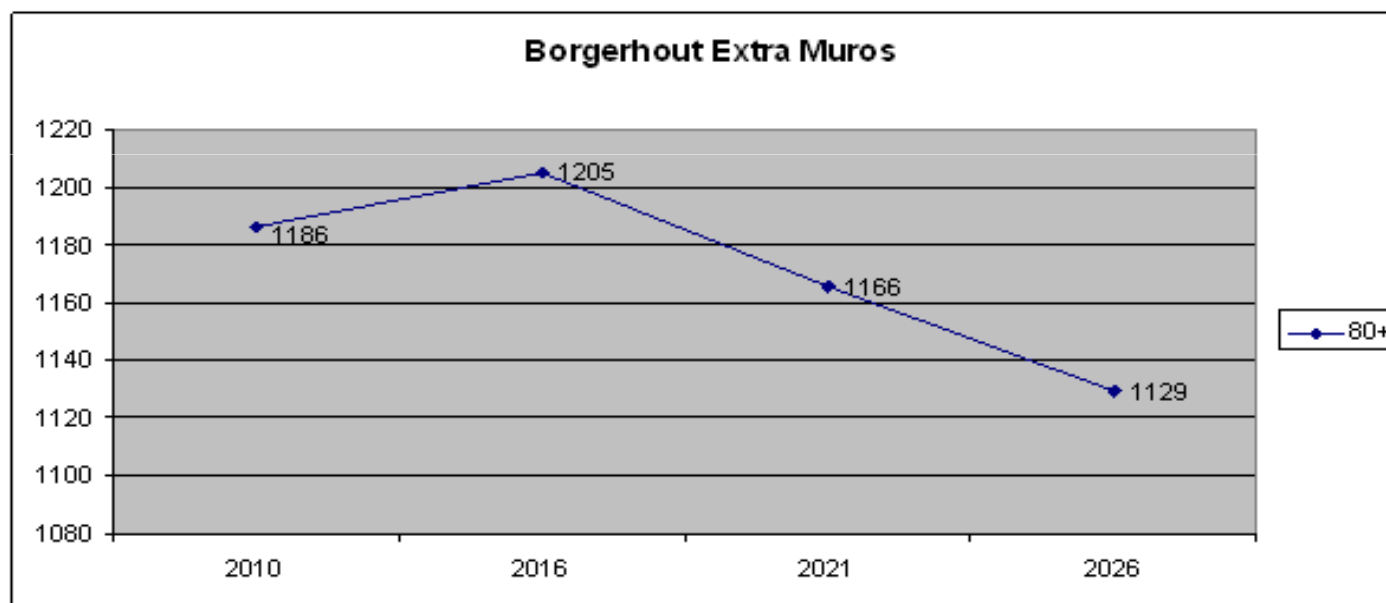

Zorgstrategisch wijkplan Borgerhout Extra Muros

Bevolkingsprognoses

Evolutie 80-plussers in de wijk

Op basis van bevolkingsprognoses van de Studiedienst Stadsobservatie van Stad Antwerpen neemt het aantal 80+ers de eerstkomende jaren een beetje toe maar kent daarna een gestage afname.

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en Loketwerking

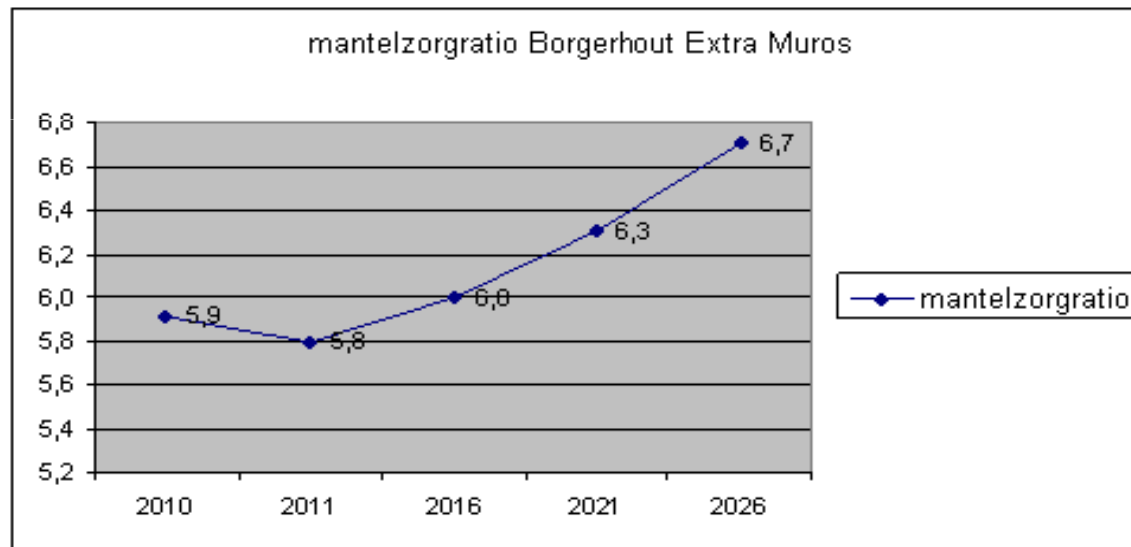

Zorgstrategisch wijkplan Borgerhout Extra Muros

Bevolkingsprognoses

Evolutie mantelzorgratio

Op basis van bevolkingsprognoses van de Studiedienst Stadsobservatie van Stad Antwerpen neemt de mantelzorgratio gestaag toe en evolueert van 5,9 in 2010 naar 6,7 in 2026. De mantelzorgratio wordt bekomen door te berekenen hoeveel 40 t.e.m. 79-jarigen er zijn voor elke 80-plusser, of hoeveel potentiële mantelzorgers voor elke 80-plusser.

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en Loketwerking
Bewerkt door Studiedienst Stadsobservatie

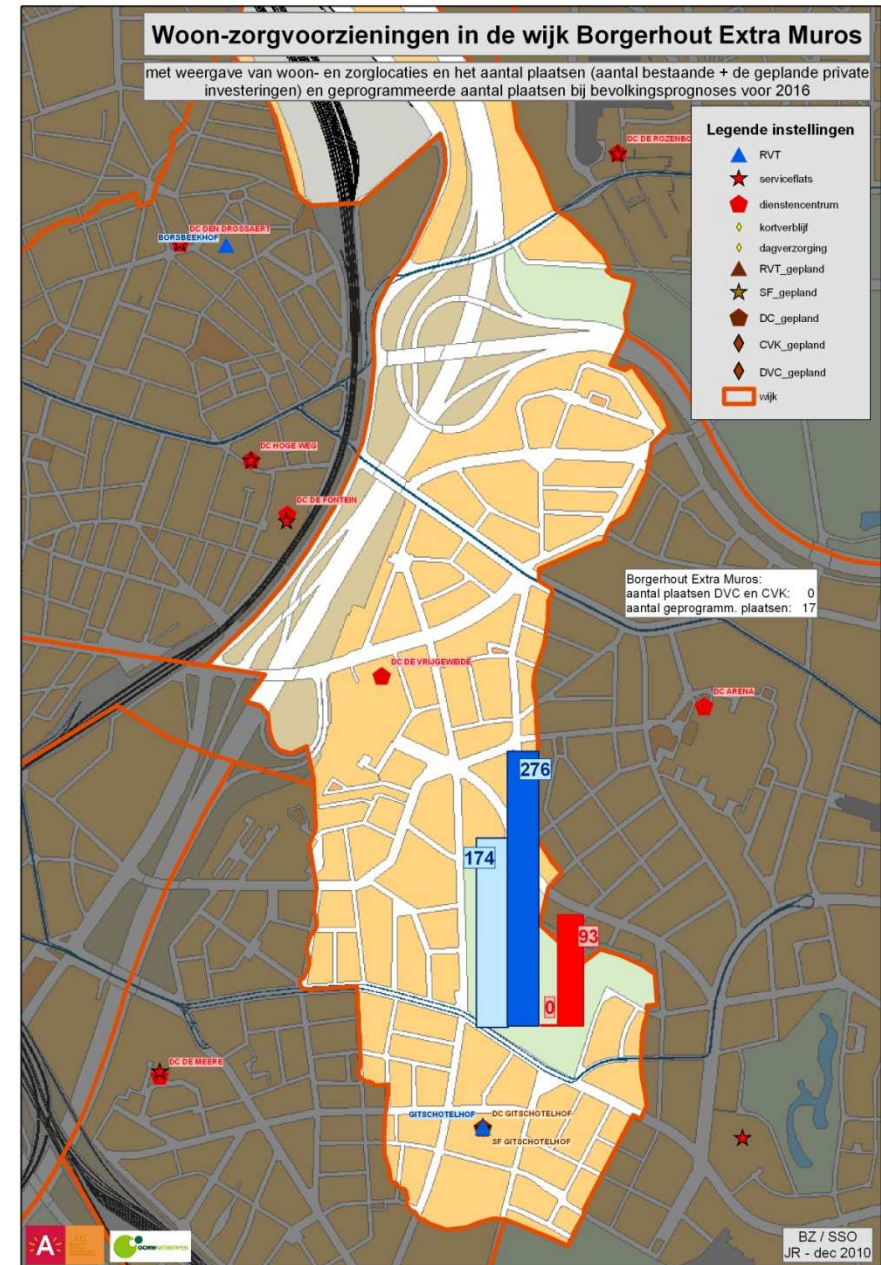
Geactualiseerde kaart inzake wonen en zorg voor wijk Borgerhout Extra Muros

Op basis van bevolkingsprognose op wijkniveau voor 2016

Toestand zoals voorgesteld op de kaart

- lichtblauwe diagram :
capaciteit RVT (bestaand + gepland privaat)
- lichtrode diagram :
capaciteit serviceflats
(bestaand + gepland privaat)
- donkerblauwe diagram :
geprogrammeerde aantal RVT
- donkerrode diagram :
geprogrammeerde aantal serviceflats

Bron: Zorgbedrijf, Zorgnet Vlaanderen, FOS en Ferubel

Lessen trekken uit de praktijk

- Beleidsmakers willen het liefst absolute zekerheden,
- Hoe zuiver methodologisch we de bevolkingsprojecties ook zouden kunnen uitvoeren, absolute zekerheid geven ze nooit
- Het is onze taak om te blijven wijzen op de foutenmarges en onzekerheden (descriptief en/of op basis van scenario's)
- De aanvaarding, effectief gebruik en inburgering van prognoses voor lokale beleidsplanning gebeurt niet van vandaag op morgen.
- Een blijvende communicatie van de onzekerheden is daarbij zeker een handicap
- Het indicatief doorrekenen van de consequenties van de bevolkingsprojecties op concrete tastbare beleidsdomeinen (kinderopvang, capaciteit scholen, VTE's leerkrachten, capaciteit ouderzorg, arbeidsmarkt,...) maakt in de context van een lokaal bestuur de bruikbaarheid bevolkingsprognoses wel concreet.

